

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2015. gada 9. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Tiesu iestāžu sadarbība civillietās — Regula (EK) Nr. 44/2001 — 1. panta 2. punkts un 49. pants — Jurisdikcija un nolēmumu izpilde civillietās un komerclietās — Izslēgtie jautājumi — Ģimenes tiesības — Regula (EK) Nr. 2201/2003 — 47. panta 1. punkts — Jurisdikcija un nolēmumu atzīšana un izpilde lietās par vecāku atbildību — Nolēmums par saskarsmes tiesībām, kurā noteikta kavējuma nauda — Kavējuma naudas piedziņa

Lieta C-4/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Korkein oikeus* (Somija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 31. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 6. janvārī, tiesvedībā

Christophe Bohez

pret

Ingrid Wiertz.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*], E. Levits, M. Bergere [*M. Berger*] (referente) un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 8. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *C. Bohez* vārdā – *L. Koskenvuo*, *asianajaja*,
- Somijas valdības vārdā – *H. Leppo*, pārstāve,
- Spānijas valdības vārdā – *L. Banciella Rodríguez-Miñón*, pārstāvis,
- Lietuvas valdības vārdā – *D. Kriauciūnas* un *R. Dzikovič*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *A.-M. Rouchaud-Joët* un *E. Paasivirta*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – somu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2015. gada 16. aprīļa tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretējami Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 12, 1. lpp.; Īpašais izdevums latviešu valodā, 19. nod., 4. sēj., 42. lpp.) 1. panta 2. punkts un 49. pants, kā arī Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV L 338, 1. lpp.; Īpašais izdevums latviešu valodā, 19. nod., 6. sēj., 243. lpp.) 47. panta 1. punkts.
- 2 Šis lūgums ir izteikts tiesvedībā *C. Bohez* prasībā pret *I. Wiertz* saistībā ar kavējuma naudas – kas Beļģijas tiesas nolēmumā noteikta tālab, lai nodrošinātu *C. Bohez* attiecībā uz viņa bērniem piešķirto saskarsmes tiesību ievērošanu – piedziņu Somijā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula Nr. 44/2001

- 3 Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomu nosakošā 1. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Šo regulu piemēro civillietās un komercietās neatkarīgi no tiesas būtības. [..]

2. Šo regulu nepiemēro attiecībā uz:

- a) fizisko personu juridisko statusu vai tiesībspēju un rīcībspēju, īpašumtiesībām, kas izriet no laulības attiecībām, testamentiem un mantošanu;

[..].”

- 4 Šīs regulas III nodaļā ar virsrakstu “Atzīšana un izpilde” ietvertā 45. panta 2. punktā ir paredzēts:

“Ārvalstīs pieņemti spriedumi nekādos apstākļos nav pārskatāmi pēc būtības.”

- 5 Minētās regulas tajā pašā III nodaļā esošajā 49. pantā ir noteikts:

“Ārvalsts spriedums, kas kā sodu nosaka periodiskus maksājumus, ir izpildāms tajā dalībvalstī, kurā prasa izpildi, vienīgi tad, ja izcelsmes dalībvalsts tiesas ir galīgi noteikušas maksājuma summu.”

Regula Nr. 2201/2003

- 6 Ar Regulu Nr. 2201/2003 ir atcelta un aizstāta Padomes 2000. gada 29. maija Regula (EK) Nr. 1347/2000 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par abu laulāto vecāku atbildību par bērniem (OV L 160, 19. lpp.; Īpašais izdevums latviešu valodā, 19. nod., 1. sēj., 209. lpp.).

7 Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 2. apsvērumā ir atgādināts, ka spriedumu savstarpējās atzīšanas princips ir stūrakmens īstenas tiesiskuma telpas izveidē un ka šajā ziņā saskarsmes tiesības ir atzītas par prioritāti.

8 Šīs regulas 1. pantā tās piemērošanas joma ir noteikta šādi:

“1. Šo regulu neatkarīgi no tiesas iestādes būtības piemēro civillietās, kas saistītas ar:

[..]

b) vecāku atbildības iegūšanu, īstenošanu, deleģēšanu, ierobežošanu vai izbeigšanu.

2. Lietas, kas minētas 1. punkta b) apakšpunktā, var jo īpaši attiekties uz:

a) uzraudzības [aizgādības] tiesībām un saskarsmes tiesībām;

[..].”

9 Turklāt saskaņā ar minētās regulas 26. pantā teikto “nekādos apstākļos spriedums nav pārskatāms pēc būtības”.

10 Par saskarsmes tiesību jautājumā pieņemto nolēmumu izpildāmību tās pašas regulas 28. panta 1. punktā ir noteikts:

“Spriedums, kas nosaka vecāku atbildības īstenošanu attiecībā uz bērnu, kas taisīts kādā dalībvalstī un ir izpildāms šajā dalībvalstī, un ir ticis nosūtīts, ir jāizpilda citā dalībvalstī, ja pēc kādas ieinteresētās puses pieteikuma tas izsludināts par tur izpildāmu.”

11 Noteiktos nosacījumos nolēmumi par saskarsmes tiesībām var būt izpildāmi automātiski. Šajā ziņā Regulas Nr. 2201/2003 41. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Saskarsmes tiesības, kas [..] piešķirtas ar izpildāmo spriedumu, kurš taisīts kādā dalībvalstī, atzīst un realizē citā dalībvalstī bez nepieciešamības pēc izpildes pasludināšanas un bez iespējas pretoties sprieduma atzīšanai, ja spriedums ir apstiprināts izcelsmes dalībvalstī saskaņā ar 2. punktu.”

12 Šīs regulas 47. panta 1. punktā ir precizēts, ka izpildes procedūru reglamentē izpildes dalībvalsts tiesību akti.

Valsts tiesības

Beļģijas tiesības

13 Beļģijas tiesībās kavējuma nauda ir reglamentēta *Code judiciaire* [Tiesu kodeksa] 1385.a–1385.h pantā. Šā kodeksa 1385.a pantā ir noteikts:

“Tiesa pēc vienas puses pieteikuma var piespriest otrai pusei samaksāt naudas summu, sauktu par kavējuma naudu (*astreinte*) par pamatsaistību neizpildi, neskarot pienākumu atlīdzināt zaudējumus, ja tādi ir radušies. [..]”

14 Minētā kodeksa 1385.b pantā ir teikts:

“Tiesa var noteikt samaksāt kavējuma naudu vai nu kā vienreizēju maksājumu, vai kā maksājumu par attiecīgu laika vienību vai par katru pārkāpumu. Abos pēdējos minētajos gadījumos tiesa var noteikt arī maksimālo kavējuma naudas maksājuma apmēru.”

15 Atbilstoši tā paša kodeksa 1385.c pantam izpildu dokuments, pamatojoties uz kuru var piedzīt kavējuma naudu, ir tiesas nolēmums, ar kuru tā piespriesta, un tās saņēmējam nav jāprasa kavējuma naudas aprēķins pirms tās piedziņas.

16 Kavējuma naudas saņēmējam ir pienākums pierādīt, ka ir izpildīti nosacījumi tās piedzenamībai. Gadījumā, ja parādnieks kavējuma naudas samaksas pienākumu apstrīd, minētajam saņēmējam ir jāpierāda apgalvotā pienākumu neizpilde. Tad vērtēt, vai kavējuma naudas nosacījumi ir izpildīti, ir izpildes tiesas ziņā.

Somijas tiesības

17 Somijas tiesībās kavējuma nauda, kas tiek piespriesta, lai nodrošinātu saskarsmes tiesību ievērošanu, ir regulēta Likumā par nolēmumu lietās par aizgādību un saskarsmes tiesībām izpildi (*lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annettu laki*, turpmāk tekstā – “*TpL*”), kā arī Likumā par kavējuma naudu (*uhkasakkolaki*).

18 Atbilstoši *TpL* 16. panta 2. punktam tiesa, kurā pēc nolēmuma par saskarsmes tiesībām pasludināšanas ir celta prasība par šo tiesību izpildi, var uzlikt pienākumu atbildētājam izpildīt nolēmumu, pretējā gadījumā piespriežot viņam samaksāt kavējuma naudu.

19 Saskaņā ar *TpL* 18. panta 1. un 2. punktu kavējuma nauda parasti tiek noteikta kā vienreizējs maksājums. Tomēr ar īpašiem apstākļiem pamatotas vajadzības gadījumā kavējuma nauda var tikt noteikta kumulatīvu summu veidā.

20 Kavējuma nauda vienmēr tiek maksāta nevis personai, kuras labā tā noteikta, bet gan valstij.

21 Saskaņā ar *TpL* 19. panta 1. un 2. punktu tiesa drīkst pēc jauna pieteikuma izdot rīkojumu samaksāt noteikto kavējuma naudu, ja tā to atzīst par pamatotu. Kavējuma naudas samaksa nevar tikt uzdots, ja vai nu persona, kurai ir pienākums to maksāt, pierāda, ka tai ir bijis pamatots iemesls saistības neizpildīt, vai arī saistības jau pa to laiku ir izpildītas.

22 Likuma par kavējuma naudu 11. pantā tiesai ir ļauts samazināt sākotnēji noteiktās kavējuma naudas apmēru gadījumā, ja vai nu pamatsaistības ir izpildītas būtiskā apmērā, vai ievērojami pasliktinājusies parādnieka maksāspēja, vai arī ir kāds cits pamatots iemesls kavējuma naudas samazināšanai.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

23 1997. gadā *C. Bohez* un *I. Wiertz* Beļģijā noslēdza laulību, kurā piedzima divi bērni. 2005. gadā šis laulātais pāris izšķīrās, un *I. Wiertz* pārcēlās uz dzīvi Somijā.

24 2007. gada 28. martā *Rechtbank van eerste aanleg te Gent* (Gentes pirmās instances tiesa, Beļģija) pasludināja nolēmumu par aizgādību pār šiem bērniem, viņu dzīvesvietas noteikšanu, saskarsmes tiesībām un uzturlīdzekļiem (turpmāk tekstā – “2007. gada 28. marta nolēmums”). Šajā nolēmumā, lai nodrošinātu *C. Bohez* piešķirto saskarsmes tiesību ievērošanu, tā noteica arī kavējuma naudu EUR 1000 apmērā attiecībā uz katru bērnu par katru dienu, kad attiecīgais bērns nav nodots viņa rīcībā. Kavējuma naudas maksimālā summa tika noteikta EUR 25 000 apmērā.

- 25 Somijas tiesās *C. Bohez* cēla prasību vai nu uzdot *I. Wiertz* samaksāt viņam 2007. gada 28. marta nolēmumā noteikto kavējuma naudu, vai pasludināt šo nolēmumu par izpildāmu Somijā. Prasības pamatošanai *Itä-Uudenmaan käräjäoikeus* (Austrumūsīmā pirmās instances tiesa, Somija) viņš apgalvoja, ka vairākas reizes neesot varējis izmantot savas saskarsmes tiesības un tādējādi šajā nolēmumā noteiktās kavējuma naudas maksimālais apmērs jau esot sasniegts. Pamatojoties uz to, ka saskaņā ar Beļģijas tiesībām par tiesu nolēmumu izpildi atbildīgās iestādes kavējuma naudas piedziņu nodrošina tieši, proti, bez nepieciešamības tālab sākt jaunu tiesvedību, *C. Bohez* uzskata, ka viņa prasība ir uzskatāma par tāda naudas prasījuma piedziņu, kura samaksai iestājies termiņš, un tādējādi par ietilpstošu Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā.
- 26 Savukārt *I. Wiertz* iebilda, ka viņai noteikto pienākumu maksāt kavējuma naudu Beļģijas tiesa vēl neesot galīgi apstiprinājusi un tāpēc 2007. gada 28. marta nolēmums neesot izpildāms. Neviena iestāde neesot konstatējusi, ka būtu kādi saistību neizpildes gadījumi, kuru dēļ varētu rasties kavējuma naudas samaksas pienākums.
- 27 Ar 2012. gada 8. marta nolēmumu *Itä-Uudenmaan käräjäoikeus* konstatēja, ka *C. Bohez* prasība attiecas nevis uz nolēmuma par saskarsmes tiesībām izpildi, bet gan tikai uz minētā nolēmuma izpildei noteiktās kavējuma naudas piedziņu. No šā apstākļa tā secināja, ka šī prasība – būdama par nolēmuma, ar kuru uzlikta finansiālas saistības, izpildi – ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā. Tomēr *C. Bohez* prasību *Itä-Uudenmaan käräjäoikeus* atzina par nepieņemamu, norādīdama, ka 2007. gada 28. marta nolēmumā, pretēji minētās regulas 49. panta prasībām, ir paredzēta tikai periodiska kavējuma nauda, kuras galīgais apmērs nav noteikts.
- 28 *C. Bohez* apelācijas sūdzību izskatījusi *Helsingin hovioikeus* (Helsinki apelācijas tiesa) 2012. gada 16. augusta nolēmumā atstāja negrozītu agrāko nolēmumu par to, ka prasība ir nepieņemama. Tomēr šo nolēmumu pamatojošā motīvu daļa ir balstīta uz vērtējumu, kas atšķiras no pirmās instances tiesas veiktā vērtējuma. Proti, uzskatīdama, ka *C. Bohez* prasība ir saistīta ar nolēmuma par saskarsmes tiesībām izpildi, *Helsingin hovioikeus* nosprieda, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta a) apakšpunktu, uz šo prasību attiecas nevis nupat minētā regula, bet gan Regula Nr. 2201/2003. Tādēļ saskaņā ar šīs pēdējās minētās regulas 47. panta 1. punktu šajā lietā esot jāievēro Somijas tiesības, proti, *TpL*, noteiktā izpildes kārtība.
- 29 Šo nolēmumu *C. Bohez* pārsūdzēja *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa), kurā viņš lūdz atcelt *Helsingin hovioikeus* 2012. gada 16. augusta nolēmumu un atkārtoti prasījumus, ko bija izklāstījis jau pirmajā instancē.
- 30 Šādos apstākļos *Korkein oikeus* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs regulas piemērošanas jomā neietilpst lietas par tādas kavējuma naudas (*astreinte*) piedziņu, kura nolēmumā par aizgādību vai saskarsmes tiesībām ir noteikta pamatsaistību izpildes nodrošināšanai?
 - 2) Ja iepriekšējā jautājumā minētās lietas ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, vai šīs regulas 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecīgi par katru dienu noteiktā kavējuma nauda, kuras piedziņa izcelsmes dalībvalstī pati par sevi ir tieši izpildāma noteiktajā apmērā, taču tās galīgais apmērs var tikt koriģēts, pamatojoties uz personas, kurai ir noteikts pienākums maksāt šo kavējuma naudu, pieteikumu vai argumentiem, [citā] dalībvalstī ir piedzenama tikai tad, kad tās apmērs ir ticis galīgi konkretizēts izcelsmes dalībvalstī?
 - 3) Ja iepriekš minētās lietas neietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, vai Regulas Nr. 2201/2003 47. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka nolēmumu par aizgādību un saskarsmes tiesībām izpildes nodrošināšanai domātie pasākumi ietilpst šajā tiesību normā

paredzētajā izpildes procedūrā, proti, izpildes dalībvalsts tiesībās noteiktajā izpildes procedūrā, vai arī tie var būt šajā citā dalībvalstī saskaņā ar Regulu Nr. 2201/2003 tieši izpildāma nolēmuma par aizgādību vai saskarsmes tiesībām neatņemama sastāvdaļa?

- 4) Ja kavējuma naudas piedziņas izpildi ir lūgts veikt citā dalībvalstī, vai ir jāpieprasa, lai šīs kavējuma naudas apmērs būtu galīgi konkretizēts izcelsmes dalībvalstī pat gadījumā, ja Regula Nr. 44/2001 šajā izpildē nav piemērojama?
- 5) Ja saskarsmes tiesību ievērošanai noteiktās kavējuma naudas piedziņa ir izpildāma citā dalībvalstī un piedzenamās kavējuma naudas apmērs izcelsmes dalībvalstī nav ticis galīgi konkretizēts,
 - a) vai kavējuma naudas piedziņa joprojām ir pakārtota nosacījumam, ka tiek pārbaudīts, vai saskarsmes tiesības ir tikušas liegtas tādu iemeslu dēļ, kas obligāti jāņem vērā, lai nodrošinātu bērna tiesību ievērošanu, un
 - b) kuras tiesas piekritībā šādā gadījumā ir pārbaudīt šo apstākļu esamību, proti
 - i) vai izpildes dalībvalsts tiesas piekritībā vienmēr ir tikai un vienīgi pārbaudīt, vai apgalvotās saskarsmes tiesību neievērošanas pamatā ir bijis kāds nolēmumā par lietas būtību skaidri paredzēts iemesls, vai
 - ii) Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”) garantēto bērna tiesību aizsardzībai ir vajadzīgs, lai izpildes dalībvalsts tiesai būtu plašākas tiesības vai plašāks pienākums pārbaudīt, vai saskarsmes tiesības ir tikušas liegtas tādu iemeslu dēļ, kas obligāti bija jāņem vērā, lai aizsargātu bērna tiesības?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 31 Pirmajā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 44/2001 1. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šī regula tiek piemērota, kādā dalībvalstī izpildot tādas kavējuma naudas piedziņu, kas kādā citā dalībvalstī pieņemtā nolēmumā par aizgādības un saskarsmes tiesībām ir noteikta tālab, lai nodrošinātu, ka šīs saskarsmes tiesības ievēro aizgādības tiesību subjekts.
- 32 Šajā ziņā jāatgādina, ka Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas joma aprobežojas ar “civilietām un komercietām”. Šī piemērošanas joma būtībā ir noteikta atbilstoši faktoriem, kas raksturo vai nu tiesiskās attiecības starp lietas pusēm, vai tiesvedības priekšmetu (skat. spriedumu *Realchemie Nederland*, C-406/09, EU:C:2011:668, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 33 Konkrēti jautājumā par pagaidu pasākumiem Tiesa uzskata, ka tie Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā ir iekļaujami nevis savas iedabas dēļ, bet gan ar tiem nodrošināto tiesību iedabas dēļ (skat. spriedumu *Realchemie Nederland*, C-406/09, EU:C:2011:668, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 34 Tādējādi jautājumā par to, kā kādā dalībvalstī ir izpildāms nolēmums, kurā piespriests maksāt naudas sodu, kuru kādas citas dalībvalsts tiesa noteikusi tālab, lai panāktu, ka tiek ievērots civilietā vai komercietā pieņemtā nolēmumā noteikts aizliegums, Tiesa ir paskaidrojusi, ka šo izpildes tiesību būtība ir atkarīga no to subjektīvo tiesību būtības, kuru pārkāpuma dēļ šo izpildi ir uzdots veikt (šajā ziņā skat. spriedumu *Realchemie Nederland*, C-406/09, EU:C:2011:668, 42. punkts).

- 35 Šajā gadījumā no Beļģijas *Code judiciaire* 1385.a panta – pamatojoties uz kuru izcelsmes valsts tiesa pamatlietā ir noteikusi attiecīgo kavējuma naudu – izriet, ka šis pasākums ir vērtējams kā pēc vienas puses pieteikuma izdots rīkojums otrai pusei samaksāt naudas summu gadījumā, ja šī otra puse neizpildītu savas pamatsaistības. No tā izriet, ka kavējuma nauda papildina šīs pamatsaistības.
- 36 Turklāt no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkotās kavējuma naudas mērķis ir nodrošināt, lai saskarsmes tiesības, kuras šajā pašā nolēmumā piešķirusi izcelsmes valsts tiesa, būtu īstenojamas. Proti, ar šo kavējuma naudu ir domāts izdarīt finansiālu spiedienu uz personu, kurai ir aizgādība pār bērnu, lai tā sadarbotos saskarsmes tiesību izmantošanā.
- 37 Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā no šīs regulas piemērošanas jomas gan īpaši ir izslēgts fizisko personu statuss, kura jēdzienā ietilpst vecāku atbildības īstenošana attiecībā uz bērna personu.
- 38 Šīs izslēgšanas dēļ un tālab, lai novērstu šo nepilnību, tika secīgi pieņemtas Regula Nr. 1347/2000 un Regula Nr. 2201/2003, kuru attiecīgajās piemērošanas jomās ietilpst arī vecāku atbildības jautājumi. Šo jautājumu vidū, kā teikts Regulas Nr. 2201/2003 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā, ir arī aizgādības tiesības un saskarsmes tiesības.
- 39 Šajos apstākļos ir jākonstatē, ka kavējuma nauda, kuras piedziņu tiek lūgts izpildīt pamatlietā, ir papildpasākums, ar kuru domāts nodrošināt nevis Regulas Nr. 44/2001, bet gan Regulas Nr. 2201/2003 piemērošanas jomā ietilpstošo tiesību aizsardzību.
- 40 Tāpēc uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 1. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šo regulu nepiemēro, kādā dalībvalstī izpildot tādas kavējuma naudas piedziņu, kas kādā citā dalībvalstī pieņemtā nolēmumā par aizgādības un saskarsmes tiesībām ir noteikta tālab, lai nodrošinātu, ka šīs saskarsmes tiesības ievēro aizgādības tiesību subjekts.

Par otro jautājumu

- 41 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par trešo jautājumu

- 42 Trešajā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai tādas kavējuma naudas – kuru lietu par saskarsmes tiesībām pēc būtības izspriedusi izcelsmes dalībvalsts tiesa noteikusi tālab, lai nodrošinātu šo tiesību īstenojamību – piedziņa ir jāuzskata par ietilpstošu vai nu saskarsmes tiesību izpildes procedūrā, kuru saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 47. panta 1. punktu reglamentē valsts tiesības, vai arī tajā pašā regulējumā kā ar to nodrošinātās saskarsmes tiesības un, pamatojoties uz to, jāatzīst par izpildāmu atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 noteikumiem.
- 43 Kā uzsvērts Regulas Nr. 2201/2003 preambulas 2. apsvērumā, nolēmumu par saskarsmes tiesībām savstarpēja atzišana Eiropas Savienības tiesiskuma telpā tiek uzskatīta par prioritāru. Tā kā šie nolēmumi tiek uzskatīti par īpaši svarīgiem, tiem ir piemērojama īpaša kārtība. Regulas Nr. 2201/2003 28. panta 1. punktā un 41. panta 1. punktā ir paredzēta uz savstarpējās uzticēšanās principu balstīta atvieglota vai pat automātiska izpildes kārtība.
- 44 Šīs savstarpējās uzticēšanās dēļ un atbilstoši minētās regulas 26. pantam šie nolēmumi nav pārskatāmi pēc būtības.
- 45 Šajā gadījumā pamatlietā piedzīt lūgto kavējuma naudu ir noteikusi tiesa, kuras piekritībā saskaņā ar Regulu Nr. 2201/2003 ir jautājuma par saskarsmes tiesībām izlemšana pēc būtības.

- 46 Regulā Nr. 2201/2003, gluži tāpat kā tās priekšgājējā Regulā Nr. 1347/2000, atšķirībā no Regulas Nr. 44/2001 patiešām nav noteikuma par kavējuma naudu. Tomēr, kā apgalvo Eiropas Komisija, no apstākļa, ka šis jautājums nav ticis apspriests šo regulu projektu sagatavošanas gaitā, vēl nav secināms, ka Savienības likumdevēja nodoms būtu bijis no šo regulu piemērošanas jomas izslēgt kavējuma naudas piedziņu. Proti, šis pasākums – veicinādams saskarsmes tiesību jautājumos saskaņā ar šo regulu pieņemto nolēmumu ievērošanu – ir atbilstīgs Regulā Nr. 2201/2003 nospraustajam īstenojamības mērķim.
- 47 Kā jau norādīts šā sprieduma 35. punktā, pamatlietā aplūkotā kavējuma nauda tikai papildina ar to nodrošinātās pamatsaistības, proti, aizgādības tiesības ieguvušā vecāka pienākumu sadarboties saskarsmes tiesību īstenošanā atbilstoši noteikumiem, ko noteikusi izcelsmes valsts tiesa, kuras piekritībā ir attiecīgās lietas izskatīšana pēc būtības.
- 48 Tāpēc šis kavējuma naudas piedziņas izpilde ir tieši saistīta ar gan šīs pamatsaistības, gan tās neizpildes esamību.
- 49 Ievērojot šo saikni, kavējuma nauda, kas noteikta nolēmumā par saskarsmes tiesībām, nav savrupi aplūkojama kā patstāvīgas saistības, bet gan jāaplūko kopīgi ar no tās neatdalāmajām saskarsmes tiesībām, kuru ievērošana ar to tiek nodrošināta.
- 50 Tāpēc minētās kavējuma naudas piedziņa ir izpildāma tādā pašā kārtībā kā ar to nodrošināmās saskarsmes tiesības, proti, atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 28. panta 1. punkta un 41. panta 1. punkta noteikumiem.
- 51 Nodalīt kavējuma naudas piedziņas kārtību no saskarsmes tiesībām piemērojamās kārtības, lai – kā piedāvā Somijas un Lietuvas valdības – to pakārtotu pašai izpildes procedūrai, kas saskaņā ar Regulas Nr. 2201/2003 47. panta 1. punktu ir reglamentēta izpildes dalībvalsts valsts tiesību aktos, būtu tas pats, kas šīs minētās valsts tiesai ļaut pašai pārlicināties, vai saskarsmes tiesības ir ievērotas.
- 52 Taču šāda kontrole, kas būtu veikta atbilstoši izpildes valsts noteikumiem un kurā attiecīgās valsts tiesa vērtētu lietas apstākļus, būtu pretrunā Savienības likumdevēja gribai ieviest šajā jautājumā pieņemto nolēmumu vienveidīgu un atvieglotu izpildes kārtību, kas liedz izpildes tiesai jebkādi iejaukties lietā pēc būtības un balstās uz uzticēšanos izcelsmes valsts tiesai kā tiesai, kuras piekritībā ir pieņemts nolēmumu par saskarsmes tiesībām.
- 53 Šajos apstākļos uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka tādas kavējuma naudas piedziņa, ko par saskarsmes tiesībām pēc būtības izspriedusi izcelsmes dalībvalsts tiesa ir noteikusi tālab, lai nodrošinātu šo tiesību īstenojamību, ir izpildāma tādā pašā kārtībā kā nolēmums par saskarsmes tiesībām, kas nodrošinātas ar šo kavējuma naudu, un ka tāpēc šīs kavējuma naudas piedziņa ir jāatzīst par izpildāmu atbilstoši Regulas Nr. 2201/2003 noteikumiem.

Par ceturto jautājumu

- 54 Ceturtajā jautājumā iesniedzējtiesa vaicā, vai Regulas Nr. 2201/2003 kontekstā ārvalstu nolēmumi, kuros ir noteikta kavējuma nauda, dalībvalstī, kurā tiek prasīta to izpilde, ir izpildāmi vienīgi tad, ja izcelsmes dalībvalsts tiesas ir galīgi noteikušas tās apmēru.
- 55 No Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka kavējuma naudu, kuras piedziņa tiek lūgta pamatlietā, izcelsmes valsts tiesa ir noteikusi EUR 1000 apmērā par katru saskarsmes tiesību pārkāpuma gadījumu, tās maksimālo summu nosakot EUR 25 000 apmērā. No šiem lietas materiāliem vienlīdz izriet, ka atbilstoši Beļģijas *Code judiciaire* 1385.c pantam kavējuma naudas saņēmējam nav jāprasa tiesai noteikt galīgu kavējuma naudas apmēru pirms tās piedziņas. Šajā ziņā Beļģijas tiesības

atšķiras no pārējās dalībvalstīs esošajiem noteikumiem, konkrēti, arī no Somijas tiesībām, kurās atbilstoši *TpL* 19. panta 1. un 2. punktam kavējuma naudas piedziņu tās saņēmējs drīkst lūgt tikai pēc tam, kad tas lūdzis tiesai noteikt galīgo šīs kavējuma naudas apmēru.

- 56 Lai novērstu grūtības, kas varētu izrietēt no dalībvalstu tiesību aktos šajā jautājumā esošajām atšķirībām, 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.) 43. pantā tika ietverts noteikums, ka ārvalstu nolēmumi, kuros ir noteikta kavējuma nauda, dalībvalstī, kurā tiek prasīta to izpilde, ir izpildāmi vienīgi tad, ja izcelsmes dalībvalsts tiesas ir galīgi noteikušas tās apmēru (skat. P. Šlosera [*P. Schlosser*] ziņojumu par 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanu Konvencijai par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās, kā arī Protokolam par šīs konvencijas interpretēšanu Tiesā (OV 1979, C 59, 71. lpp., 213. punkts). Šis noteikums ar tādu pašu formulējumu ir pārņemts Regulas Nr. 44/2001 49. pantā.
- 57 Tamlīdzīga noteikuma turpretim nav nedz Regulā Nr. 2201/2003, nedz tās priekšgājējā Regulā Nr. 1347/2000. Tomēr, kā savu secinājumu 81. punktā norāda arī ģenerāladvokāts, vajadzība saistībā ar Regulu Nr. 2201/2003 kavējuma naudu aprēķināt pirms tās piedziņas ir savienojama ar saskarsmes tiesībām piemēroto deliktātumu.
- 58 Kā atgādināts šā sprieduma 40. punktā, ņemot vērā, cik svarīgas ir šīs Hartas 24. panta 3. punktā noteikto bērna tiesību uzturēt personiskas attiecības un tiešus sakarus ar abiem vecākiem nodrošināšanai būtiskās tiesības, Savienības likumdevējs ir paredzējis īpašu kārtību, lai atvieglotu šajā jautājumā pieņemto nolēmumu izpildi. Šī kārtība ir balstīta uz dalībvalstu savstarpēju uzticēšanos tam, ka to attiecīgās valsts tiesību sistēmas spēj nodrošināt Savienības līmeni, konkrēti, Hartā, atzīto pamattiesību līdzvērtīgu un efektīvu aizsardzību (spriedums *Aguirre Zarraga*, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, 70. punkts), un izslēdz iespēju, ka izcelsmes valsts tiesas pieņemtais nolēmums būtu jebkādi pārskatāms.
- 59 Gadījumā, ja kādā dalībvalstī piešķirtu saskarsmes tiesību subjekts, pamatodamies uz to, ka šīs tiesības netiek ievērotas, lūdz citā dalībvalstī piedzīt kavējuma naudu, kuras galīgo apmēru izcelsmes valsts tiesa nav noteikusi, ar Regulu Nr. 2201/2003 ieviestajai sistēmai būtu pretrunā, ja izpildes valsts tiesai būtu ļauts iejaukties tajā, kā tiek noteikts galīgais apmērs, kādā personai, kurai tāpēc, ka tai ir aizgādība pār bērnu, ir bijis pienākums sadarboties saskarsmes tiesību izmantošanā, ir jāveic šis maksājums. Proti, lai to noteiktu, būtu jāpārbauda saskarsmes tiesību subjekta apgalvotie pārkāpumi. Lai veiktu šādu bērna interesēm tik ārkārtīgi svarīgo kontroli, ir ne tikai jāpārbauda, cik reizes bērns nav ticis nodots tiesīgās personas rīcībā, bet arī jāizvērtē, kāpēc tas nav darīts. Taču šādus vērtējumus ir tiesīga veikt tikai izcelsmes valsts tiesa, kuras piekritībā ir izskatīt lietu pēc būtības.
- 60 Līdz ar to šādā gadījumā kavējuma naudas saņēmējam ir jāizmanto izcelsmes dalībvalstī pieejamie procesuālie līdzekļi, lai iegūtu kavējuma naudas galīgo apmēru nosakošu dokumentu.
- 61 No šiem apsvērumiem izriet, ka uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 kontekstā ārvalstu nolēmumi, kuros ir noteikta kavējuma nauda, dalībvalstī, kurā tiek prasīta to izpilde, ir izpildāmi vienīgi tad, ja izcelsmes dalībvalsts tiesas ir galīgi noteikušas tās apmēru.

Par piekto jautājumu

- 62 Ņemot vērā uz ceturto jautājumu sniegto atbildi, uz šo jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

⁶³ Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) **Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 1. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šo regulu nepiemēro, kādā dalībvalstī izpildot tādas kavējuma naudas piedziņu, kas kādā citā dalībvalstī pieņemtā nolēmumā par aizgādības un saskarsmes tiesībām ir noteikta tālab, lai nodrošinātu, ka šīs saskarsmes tiesības ievēro aizgādības tiesību subjekts;**
- 2) **tādas kavējuma naudas piedziņa, ko par saskarsmes tiesībām pēc būtības izspriedusī izcelsmes dalībvalsts tiesa ir noteikusi tālab, lai nodrošinātu šo tiesību īstenojamību, ir izpildāma tādā pašā kārtībā kā nolēmums par saskarsmes tiesībām, kas nodrošinātas ar šo kavējuma naudu, un tāpēc šīs kavējuma naudas piedziņa ir jāatzīst par izpildāmu atbilstoši Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu noteikumiem;**
- 3) **Regulas Nr. 2201/2003 kontekstā ārvalstu nolēmumi, kuros ir noteikta kavējuma nauda, dalībvalstī, kurā tiek prasīta to izpilde, ir izpildāmi vienīgi tad, ja izcelsmes dalībvalsts tiesas ir galīgi noteikušas tās apmēru.**

[Paraksti]